

3. Марія Стахів. *Війна. Діти. Література: дитячі книжки та війна в Україні*. URL: <https://www.goethe.de>
4. *Мої вимушені канікули* / Катерина Єгорушкіна; худож. С. Авдєєва; післямова С. Ройз. Харків: Віват, 2022. 48 с.

*Христина Новак,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
студентка 3 курсу
факультету філології та журналістики
Науковий керівник:
д. пед.н., професор Н. Грицак*

**ХУДОЖНІ ТВОРИ ПРО ІСТОРИЧНЕ МИНУЛЕ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДУ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ
УЧНІВ 5–6 КЛАСІВ**

Українська література — це джерело національної гордості. Вона відзначається багатством історичної та культурної спадщини, відіграє ключову роль у формуванні національної ідентичності. Саме українська література не лише вчить учнів мистецтву слова, але і є ключовим предметом для вивчення історії та культури рідного народу. Цей шкільний предмет розглядає літературні твори як ключ до відкриття та осмислення минулого, розгортаючи динаміку подій, важливі постаті та соціокультурні зміни, що відбувалися в українському суспільстві. У контексті 5–6 класів, де учні на початковому етапі вивчають основи історії та літератури, акцент робиться на доступних та цікавих для дітей матеріалах, які дозволяють зрозуміти та відчувати минуле свого народу.

У програмі з української літератури для 5–6 класів 2023 р. (автори: Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Слижу О. А., Тригуб І. А., Качак Т. Б.,

Кизилова В. В., Овдійчук Л. М., Дячок С. О., Макаренко В. М.) передбачено значну кількість тем, присвячених минулому нашого народу [1].

Так, у 5 класі виокремлено тематичний розділ «Минуле українського народу: легенди, перекази, літописні оповіді».

Аналізуючи легенду «Берегиня» (за С. Плачиндою), учні простежують стародавні вірування, релігійні погляди та космогонічні уявлення українського народу, оскільки багато легенд мають міфологічні корені, пов'язані з переказами про богів, героїв, магичні створіння та інші надприродні явища. Для позакласного читання передбачені такі легенди: «Калина», «Як виникли Карпати», «Неопалима купина» (за Є. Шморгуном).

Урок вивчення народних переказів є своєрідним виявом історичної пам'яті українців. Учні працюють зі збіркою «Савур-могила. Легенди і перекази Нижньої Наддніпряниці» упорядника В. Чабаненка. Це переказ про заснування перших козацьких поселень та про козацьку старшину. У ньому містяться давні оповідання про історичні події, які були важливими для українського народу. Назва збірки та її підзаголовок спрямовані на усвідомлення того, що Наддніпряниці – це історичне Запорозжя, з існуванням якого пов'язується українська ідея «золотого віку і втраченого раю» та скарбниця запорозького вільного духу, незалежності та козацької слави.

«Старі Кодаки й запорожці-козари» – народний переказ, який входить до цієї збірки. У переказі використовується символіка та метафори, які розкривають глибинні культурні та психологічні аспекти уявлень українців про навколишній світ.

Ознайомлення з літописними оповідями спонукає школярів пізнавати минуле свого народу. «Повість минулих літ» вивчається як перший історичний

твір на землях Київської Русі, пам'ятка XII ст. та основа українського літописання. Учні знайомляться з літописними героями та їхніми вчинками. Літописна оповідь «Три брати – Кий, Щек, Хорив і сестра їхня Либідь» є уславленням засновників Київської Русі. Показано героїчний зміст літопису, що є ключовим для поглибленого розуміння історії учнями. Літописи відтворюють образи минулих епох і виробляють повне уявлення про українців у минулому та їхні реалії життя.

Для вивчення у 5 класі також винесено драму-казку Олександра Олеся «Микита Кожум'яка». Це історична лірика. Темою твору є боротьба народних богатирів із ворогами, зажерливим змієм. Автор возвеличує скромну силу й міць воїна, щоб показати що славен не той, хто хвалиться, а той, хто доводить свою силу справою. Такі вчинки є прикладами для наслідування, тому вивчення цього твору є досить доречним на уроках літератури в школі.

Історичне оповідання Сергія Плачинди «Богатирська застава» є розповіддю про мужнє протистояння білгородців печенігам. Особливо акцентується увага на мудрості воїна Будимира. У творі розповідається про давні часи, коли русичі боролися проти половців. Будимир зображений як справжній патріот рідної землі. Він є узагальненим образом захисника Батьківщини, що і повинні зрозуміти школярі.

У 6 класі у шкільному курсі української літератури учні знайомляться з міфом як з найдавнішою формою світогляду людини. Космогонічні міфи («Сокіл-Род», «Прадуб» за Сергієм Плачиндою), антропогонічні міфи («Білбог і Чорнобог», «Дажбог і Жива» за Сергієм Плачиндою) дають можливість шестикласникам зрозуміти слов'янські міфи та їхню тематику загалом шляхом аналізу ключових символів, визначити особливості міфів прадавньої України,

пов'язаність їх із давніми заняттями людей, із хліборобством. Передбачено також виконання завдань, які змусять учнів пригадати матеріал, вивчений у 5 класі. Це такі завдання як створення порівняльних таблиць «Міф і казка», «Міф і легенда» тощо.

Календарно-обрядові пісні є немаловажною темою при вивченні минулого українського народу. Саме в цих піснях відображено різноманітні традиції, звичаї українців, обряди весілля, колядки, веснянки, які були важливими для формування соціокультурного аспекту. Це наша вагома частина культурної спадщини, яка супроводжувала різноманітні події життя українців. Також у календарно-обрядових піснях містяться унікальні мовні конструкції, які відображають особливості мови у різні історичні періоди. Учні 6 класу розпочинають вивчення із пісень зимового циклу (колядки, щедрівки – «Нова радість стала», «Щедрик, щедрик, щедрівочка...»), а далі йдуть весняні й літні обрядові пісні (веснянки, народні ігри, купальські пісні – «Благослови, мати, весну закликати», «Кривий танець», «Купайло, Купайло, де ти зимувало?», «А де наше Купайло стояло»). Для позакласного читання обрано русальні пісні («Сиділа русалка на білій березі») та жнивварські пісні («Там у полі криниенька»).

Отже, вивчення літературних джерел про минуле дає змогу молодому поколінню краще зрозуміти історію своєї країни, її культурну спадщину та ідентичність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Модельна навчальна програма «Українська література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 року) (автори: Яценко Т.О., Пахаренко В.І., Слижук О.А, Тригуб І.А., Качак Т.Б.,

Кизилова В.В., Овдійчук Л. М., Дячок С. О., Макаренко В. М.). Київ.
2023. 57 с.

*Христина Козловська,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
студентка I курсу
факультету філології та журналістики
Науковий керівник:
М. Гудз*

«СТОРИТЕЛІНГ» ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Концепція «Нова українська школа» і Державний стандарт базової освіти, і Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті важливе місце відводять саме формуванню комунікативних здібностей. «Заговори, щоб я тебе побачив», – казав давньогрецький філософ Сократ і не помилявся, адже розвиток мистецтва мовлення, відіграє не останню роль у формуванні цілісної особистості.

Сучасна освітня парадигма орієнтує педагогів на пошук нових, ефективних методів та технологій навчання, які б сприяли формуванню в учнів ключових компетенцій, зокрема, комунікативної, творчої, соціально-емоційної. Одним із таких інноваційних підходів є технологія «сторітелінг».

«Сторітелінг» (від англ. storytelling – розповідь історій) – це мистецтво розповідати історії, яке використовується в різних сферах життя, зокрема, в освіті. Ця технологія передбачає активне залучення учнів до процесу навчання через розповіді, казки, легенди, міфи, байки, притчі, анекдоти, вірші, епічні твори тощо [3].